HAVEN
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

PRÁVNÍ AKTUALITY DUBEN 2021

Dovolujeme si Vám představit několik novinek z oblasti judikatury a legislativy z průběhu dubna a předchozích měsíců. O dalších změnách Vás budeme informovat i v průběhu měsíců příštích.

Daně

+ Snížení základu DPH o nepřímý bonus

Soudní dvůr EU (SDEU) v rozsudku ze dne 11. 3. 2021 ve věci *Firma Z* (C-802/19) uzavřel, že o slevu poskytnutou z ceny zboží koncovým zákazníkům odběratele tohoto zboží nelze snížit základ daně u původní dodávky.

V dané věci nizozemská lékárna Firma Z dodávala léky německé zdravotní pojišťovně. Pakliže její pojištěnci vyplnili dotazník Firmy Z, ta jim poskytla slevu z ceny léků. O tuto slevu pak Firma Z snížila základ DPH u hodnoty léků dodaných zdravotní pojišťovně. Podle SDEU je Firma Z povinna přiznat daň při dodání zboží do Německa. Následné dodání léků pojištěncům již není předmětem DPH.

+ Plnění mezi členem skupiny DPH a jeho zahraniční pobočkou podléhá DPH

Skupina DPH představuje specifické seskupení osob, kterému je podle zákona o DPH přiznáno postavení samostatné osoby povinné k dani.

SDEU se v rozsudku ze dne 11. 3. 2021 ve věci *Danske Bank* (C-812/19) zabýval otázkou, zda plnění, které poskytne zřizovatel, který je ve svém domovském státě členem skupiny DPH, své pobočce v jiném členském státě EU, podléhá DPH. Podle SDEU tomu tak je. SDEU ve věci aplikoval starší rozhodnutí ve věci *Skandia* (C-7/13), ve kterém bylo rozhodnuto, že poskytnutí služeb hlavní provozovnou (se sídlem ve třetí zemi) pobočce v členském státě EU, která je členem zdejší DPH skupiny, představuje zdanitelné plnění. Ve věci *Danske Bank* šlo o přesně opačnou situaci, nicméně závěry z rozsudku ve věci *Skandia* se podle SDEU uplatní i v tomto případě.

Podle SDEU je třeba na takovou situaci hledět jako na případ poskytnutí služeb pobočky danou skupinou DPH z jiného státu. Podle SDEU je třeba pobočku a skupinu DPH z odlišných států třeba považovat za odlišné osoby povinné k dani.

Obchodní právo

+ Přezkum úroku ve smlouvě uzavřené mezi podnikateli

Nejvyšší soud (NS) se v rozsudku ze dne 25. 3. 2021, sp. zn. 23 ICdo 56/2019, zabýval otázkou dobrých mravů ve vztahu k úrokové sazbě sjednané ve smlouvě mezi podnikateli, která převyšovala běžnou úrokovou sazbu více než 15x.

Odvolací soud ve věci aplikoval zásadu, že podnikatel, který smlouvu uzavřel při svém podnikání, se nemůže dovolávat lichvy. NS však rozsudek odvolacího soudu zrušil. Podle NS se korektiv dobrých mravů uplatní i ve vztazích mezi podnikateli. Jak známo, způsobuje rozpor s dobrými mravy absolutní neplatnost právního jednání. Je-li podle NS jeden z podnikatelů slabší stranou, uplatní se i v těchto případech ustanovení občanského zákoníku o tzv. formulářových smlouvách (typicky uzavíraných s poskytovatelem úvěru). Dojde-li pak podle NS k zneužití dominantního postavení i ve vztahu mezi podnikateli, pak lze uvažovat o případném rozporu smlouvy uzavřené za takových okolností s dobrými mravy.

Rodinné právo

+ Přání dítěte

Ústavní soud (ÚS) v nedávném nálezu ze dne 3. 3. 2021, sp. zn. II. ÚS 1338/20, potvrdil racionální přístup ke korektivu přání dítěte. Podle setrvalé judikatury ÚS za předpokladu, že je dítě dostatečně rozumově a emocionálně vyspělé, je nutné jeho přání považovat za zásadní vodítko při hledání jeho nejlepšího zájmu, nikoli však za vodítko jediné.

Podle ÚS není možné, aby obecné soudy své rozhodnutí založily toliko na jednou vysloveném přání dítětem za konkrétních specifických okolností, a nikoliv na pečlivém a komplexním posuzování jeho zájmu, a to i při rozhodování o určení místa bydliště a místa výkonu povinné školní docházky.

Trestní právo

+ Řízení o zadostiučinění oběti trestného činu

ÚS se v nálezu ze dne 6. 4. 2021, sp. zn. IV. ÚS 2234/20, zabýval případem investora do podílových fondů, který se stal obětí trestného činu podvodu.

Trestní řízení proti dvěma obžalovaným se vedlo 16 let s tím, že jeden z obžalovaných byl nakonec amnestován prezidentem republiky, a druhému soudy uložily nahradit poškozenému škodu jen zčásti. V důsledku toho musel poškozený stěžovatel podat proti oběma obžalovaným občanskoprávní žalobu, aby se náhrady škody na nich domohl v plném rozsahu. Obecné soudy mu však přiznaly náhradu ve výrazně nižší výši, než které se domáhal. Poukázaly při tom zejména na skutečnost, že poškozený byl oproti jiným obětem téže trestné činnosti poškozeným „nižšího významu“. Poukázaly také na to, že poškozený svěřil peníze podvodníkům slibujícím vidinu rychlého zhodnocení na tzv. principu letadla, který již v roce 1998 byl obecně známou podvodnou praktikou. Podle soudů stěžovatel se ztrátou prostředků navíc nedostal ani do závažných existenčních problémů a možného nezdaru své investice si prý byl vědom.

ÚS se stěžovatele zastal a rozsudky nižších soudů zrušil. Podle ÚS nemohou úvahy o lehkovážnosti oběti podvodu vést k její nepřijatelné sekundární viktimizaci. Ponížit výši zadostiučinění pro chování poškozeného je možné jen tehdy, mělo-li prokazatelný vliv na délku trestního řízení. Obecné soudy podle ÚS musí dbát na to, aby i rozhodnutím o nákladech řízení neprohlubovaly újmu způsobenou porušením práva na přiměřenou délku soudního řízení. O to větší je tato potřeba u obětí trestné činnosti v procesním postavení poškozených, neboť tak vzniká vedle újmy způsobené jim pachatelem trestné činnosti ještě sekundární újma v podobě porušení jejich ústavních procesních práv.

Správní právo

+ Zahájení správního řízení a jeho soudní přezkum

Řada správních řízení se zahajuje z moci úřední a na jejich zahájení tak není právní nárok. Takovým řízením je i řízení o odstranění tzv. černé stavby podle § 129 stavebního zákona.

V daném šlo o případ, kdy společnost postavila bez povolení golfové hřiště, jehož část zasahovala na pozemky žalobkyně. Žalobkyně dala podnět k nařízení odstranění černé stavby. Stavební úřad jí dopisem sdělil, že v daném případě nebylo třeba žádného rozhodnutí, a že stavba, resp. terénní úprava byla provedena po právu. Proti tomuto dopisu žalobkyně podala žalobu. K následně podané kasační stížnosti Nejvyšší správní soud (NSS) v rozsudku ze dne 26. 3. 2021, č.j. 6 As 108/2019-39 relativizoval závěr o tom, že na zahájení řízení z moci úřední není nikdy právní nárok, když uvedl, že v 21. století lidé už nemohou být chápáni jako pasivní objekty působení „vrchnostenského“ charakteru. Podle NSS v demokratickém právním státě nelze akceptovat, že na zahájení řízení z moci úřední není nikdy právní nárok a že je na libovůli veřejné správy, zda objektivní právo (a tím někdy i právo subjektivní) ochrání. Byť pravomoci správního orgánu, které vykonává z moci úřední, slouží v prvé řadě k ochraně objektivního práva, v některých případech mohou být jediným nástrojem k ochraně právní sféry jednotlivce.

+ Nezákonnost pandemických opatření Ministerstva zdravotnictví

NSS v rozsudku ze dne 14. 3. 2021, č.j. 8 Ao 1/2021-133, prohlásil nezákonnost opatření Ministerstva zdravotnictví, které ukládalo zaměstnancům, **kteří byli pozitivně testováni na přítomnost antigenu** viru SARS-CoV-2 prostřednictvím testu poskytnutého zaměstnavatelem, aby tuto skutečnost nahlásili zaměstnavateli, opustili pracoviště a podrobili se konfirmačnímu vyšetření testem PCR. Zároveň zaměstnavatelům ukládalo vést evidenci provedených testů.

Tyto povinnosti se vztahovaly na zaměstnance i zaměstnavatele bez ohledu na to, zda testování zaměstnanců prováděl zaměstnavatel povinně nebo dobrovolně. Důvodem nezákonnosti tohoto opatření podle NSS byla skutečnost, že ministerstvo neodůvodnilo, nakolik dané opatření přispívá k potlačování pandemie nemoci Covid-19 ani nezvážilo zásah do práv dotčených osob. Pokud má Ministerstvo zdravotnictví opatření řádně odůvodnit, nutí jej to, aby se zamyslelo, zda jsou skutečně navrhovaná opatření účelná a zda by například nebylo možno dosáhnout stejného efektu při menším zásahu do práv občanů.

V případě konkrétních dotazů se na nás neváhejte obrátit.

O dalších legislativních novinkách Vás budeme informovat.

NEJSTE NA TO SAMI

Jeseniova 1151/55, 130 00 Praha 3
+420 212 246 725
info@ak-haven.cz

Mgr. Andreya Voglová, advokátka
reg. č. ČAK: 16780
dat. schránka: uódhvye

Mgr. Robert Novotný, advokát
reg. č. ČAK: 17674
dat. schránka: r7smyik

www.ak-haven.cz

++ HAVEN ++